

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Bona servi ab intestato defuncti cujus nam sint, num. 15.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

quid acquirunt, domino acquirere, intelligenda regulariter. Ita Molina g disp. 38. Posset enim addi, iura illa consuetudine esse mitigata, & hoc malim in praxi. Itaque posset servus uti occulta compensatione, si dominus ei res suas abstulisset. Hæc Lessius. Si ergo militat in primo casu mitigatio servitutis ex expressa domini voluntate, id quod rectè concedit Caramuel, valebit in cæteris, ex implicita ejusdem voluntate, quæ non potest nisi esse conformis sanctis legibus & legitimæ consuetudini. Ab his enim servitutem mitigari, & res temporales alijs applicari posse, communis est & trita doctrina.

f Leß. l. 2. c. 4. n. 17. g Mol. d. 38.

13. Non ergo valet sequela Caramuelis: ergo posset religiosus, ut homo, acquirere proprietatem, & posset conjugata, ut mulier, nubere &c. non valet, inquam, quia servitus potest à voluntate domini mitigari, & à legitima consuetudine jam mitigata est, non verò est mitigatus status religiosæ paupertatis, quoad proprietatem; nisi forte in Scholasticis Societatis Iesu, habentibus vota biennij, qui veri sunt religiosi, & tamen retinent (licet sine usu indepedente à Superiore) suorum bonorum proprietatem, quod nunc non facit ad nos. Rursus nec status conjugij mitigari potest: da mihi, qui possit à conjugata, vivente viro, tollere, vel mitigare vinculum matrimonij, & dabo tibi, illam posse nubere &c. Quare non ludit Sanchez, dum dicit, inter dominum & servum, ut

homo est, posse esse contractum justitiæ; illud enim (ut homo est) significat, ut non est servus, quales non servi sunt ex natura omnes homines, sed ex qua parte non est servus, sed sicut cæteri homines.

14. Nec item valet: ancilla acquirat sibi quidquid lucratur ex usu corporis, vel ex satisfactione, propter injuriam acceptam, ergo posset ex eisdem causis acquirere sibi pretium monialis: non valet, inquam, quia monialis adstringitur voto paupertatis, quo constante, est incapax dominij: at ancilla, stante illa juris mitigatione, capax est. Da monialem, cui Pontifex summus votum paupertatis, quoad proprietatem diminuerit, ut diminueri posse affirmat Sperellus, gg & ego concedam facile, quod infero.

gg Sperell. p. 1. dec. 1. n. 73.

Bona servi ab intestato defuncti, cujusnam sint?

15. Porò illud mihi singulare oblatum fuit nudiustertius: Mancipium, cum ex legitimo suo peculio (ut certò, & consentiente domino, constabat) collectos haberet in arca ducentos aureos, moritur ab intestato, nulla de his dispositione facta, nec ullis ejus existentibus heredibus. Quare non vulgaris contraversia coorta fuit inter fiscum Regium, & inter dominum servi, cuius illi ducenti aurei essent applicandi? Nec in foro exteriori tantum, sed etiam in interiori quaesitum fuit, an dominus occultare eos posset, ut sibi, citra

citra lites, faciliore negotio eosdem usurparet.

16c Et quidem fiscus ita clamabat: Primò, bona vacantia, id est, bona eorum, qui ex hac vita ab intestato discedunt, neque relinquunt hæredes, qui illis juxta juris civilis præscriptum ab intestato succedant, eo ipso, ex dispositione *b. juris*, ad Regem devolvuntur: sed pecunia, de qua agimus, est bonum vacans, ut jam supponitur, ergo ad Regem necessario devolvitur.

h. l. 1. §. 2. ff. de jure fisci l. 1. & l. vacantia, C. de bonis vacant. l. 20. & alibi. lege interim Mol. t. 1. d. 53. aliisque de quid ego dicam tr. 4. c. 1. §. 3. num. 17.

17. Secundò, ubi lex non distinguit, nec nos distinguere possumus: At lex disponit, omnia bona vacantia esse Regis, ergo non possumus nos distinguere, atque asserere, legem loqui de liberorum bonis, non vero de bonis servorum.

18. Tertio, ejusmodi peculium totum pertinebat ad servum, ergo nullo jure ad dominum: qua igitur ratione ipse se intermiscere in hac pecunia velit? potius detur pauperibus, ex præsumpta defuncti christiani voluntate. Hæc, & similia fiscus.

19. Dominus verò in hunc ferè modum suas partes vehementius tuebatur. Primò, servus etiam sui peculij non habet perfectum dominium, sed solum imperfectum, ut scilicet illo possit uti ac frui: At quoties is illo non utitur, ad dominum pertinet, quare injustitia fieret domino, si fiscus illud sibi vellet addicere. Quod autem, si servus suo peculio non utatur, id ad

dominum pertineat, clare deceditur ex Lessij doctrina, qui sic habet: *i. Monachi (ait) & servi conveniunt, quod neutri habeant dominium omnino perfectum: tamen Monachi nullum omnino in particulari habent, & sunt omnino incapaces: servi vero sunt capaces, & propterea habent aliquod dominium, absque domini consensu. Et quamvis potestati domini, aliquo modo subiectum sit, esset inhumanitas, si hac potestate dominus uteretur: lege Navarrum, & Petrum Navarram. Hæc Lessius. In quibus vides, servum habere sui peculij imperfectum dominium & dominatum, dominumque posse absolutè uti potestate usurpandi peculium servi; non esse absolutè servi, sed domini, & solum servis concedi, illo uti fruique posse: ceterum nisi ipse fruatur, disponatve, non posse justè ad alium pertinere, nisi ad dominum.*

i. Less. l. 2. c. 4. n. 17.

24. Secundò, leges absolutè omnia servi bona concedunt domino: id quod originem habuit ex eo, quod bello justo capti, qui occidi poterant, se liberant, perpetua servitute, & omnibus suis bonis domino additis; quæ forma servitutis deinde in omnia legitima mancipia à legibus inducta est, ut rectè notat Molina loco citato, solum ergo, quoad peculium, ex quadam æquitate, & ex usu, ut modo diximus, eadem leges mitigatæ sunt ad servorum conditionem mitigandam; cum ergo, ijs mortuis, hæc ratio non procedat, ad dominum omnia bona servi,

serui, sine necessitate in pauperes distribuendi, vi juris, redeant, necesse est.

21. Tertiò, lex illa de bonis vacantibus est admodum odiosa; applicat enim sibi rex, quod suum non erat: ergo restringenda ad bona, quæ in nullius prorsus sunt potestate; sed serui peculium est in radicali potestate domini, ut dictum est; ergo &c.

22. Quarto. Ex legibus l. testari serui absolute non possunt: imo si tempore, quo servus testamentum condidit, ignoret, se factum esse liberum à suo domino, vel dubitet de suo statu, esto, re vera sit liber, testamentum est nullum. Iam sic: ideo testari vetatur servus, quia supponitur is, non habere bona, de quibus libere disponere post mortem possit, idque quia omnia sua sunt domini, qui non ut hæres sed ut dominus omnia serui bona sibi vendicat; cum ergo fiscus solum prætendat bona vacantia (id est bona illa, quæ nullius sunt: secus enim bona vacantia non essent) ad bona hæc, de quibus loquimur, quæ vere sunt domini, se intrudere nequaquam valet.

I Vide leges apud Mol. l. r. d. 137.

Confirmatur: quia bona vacantia sunt illa, de quibus, cum quis haberet jus testandi, testatus tamen non est: at servus, ut dictum est, non habet jus testandi de rebus suis, ergo, &c. Hæc sententia domini defensio, ex cuius argumentis apparent falsi argumenta falsis superque dissoluta. Mihi ergo vim maiorem facit dominus quam Rex: Imo, etiam si eiusmodi servus habeat legitimos hæres, qui ab intestato pos-

sint in eo peculio succedere, non hi succederent, ex mea sententia, sed integrum redire peculium ad dominum debet. Ratio est jam insinuata, quia ex benigna legum interpretatione disponere de eo potest servus; si ergo de eo non disposuit, jam redit domini jus. Exciperem, nisi hic servus peculio gaudens, habeat filios indigentes alimentis; pro filiorum enim alimentis disposuisse legitime semper censendus est, quasi pro suo usu, de suo peculio pater; & quidem nimis impium esset, indigentibus filiis necessaria alimenta, ex patris peculio denegare.

§. II.

De filiis.

1. DE his multa dixi, & satis sunt, in 4. præcepto, lib. 5. c. 4. §. 1. de furto eorumdem filiorum, vide infra tr. 2. c. 3.

§. III.

Selecta de uxoris; ex bonis mariti aliquid usurpantibus.

1. PENDent, quæ dicturi sumus, ex cognitione modi, quo matrimonium initum inter conjuges sit. De jure communi, ad sustinenda onera matrimonij certum quid in dotem ab uxore datur marito, cuius soli fructus & administratio aa apud ipsum est; nam proprietas est uxoris; unde dissoluto matrimonio per mortem, vel legitimo intercedente divortio, restituenda est tota dos eidem uxori,